

2015. december

Jelenségnaptár

HOLDFÁZISOK

December 3.	07:40 UT	utolsó negyed
December 11.	10:29 UT	újhold
December 18.	15:14 UT	első negyed
December 25.	11:11 UT	telehold

A bolygók láthatósága

Merkúr: A hónap első felében megfigyelésre kedvezőtlen helyzetben van. 15-e után már kereshető napnyugta után a délnyugati horizont közelében, ekkor háromnegyed órával nyugszik a Nap után. Láthatósága ezután lassan javul. 29-én van legnagyobb keleti kitérésben, 19,7°-ra a Naptól. Ekkor másfél órával nyugszik a Nap után, viszonylag kedvező láthatóság mellett kereshetjük.

Vénusz: Továbbra is a hajnali délkeleti ég ragyogó, fehér fényű égiteste. A hónap elején négy, a végén három órával kel a Nap előtt. Fényessége $-4,2^m$ -ról $-4,1^m$ -ra, átmérője $17,6''$ -ről $14,5''$ -re csökken, fázisa $0,67$ -ről $0,77$ -ra nő.

Mars: Előretartó mozgást végez a Virgo csillagképben. Éjjél után kel, az éjszaka második felében látható a délkeleti égen. Fényessége $1,5^m$ -ről $1,3^m$ -ra, látszó átmérője $4,8''$ -ről $5,5''$ -re nő.

Jupiter: Előretartó mozgást végez a Leo csillagképben. Éjjél előtt kel, az éjszaka második felében feltűnő égitestként látható a délkeleti-déli égen. Fényessége $-2,1^m$, átmérője $37''$.

Szaturnusz: Hajnalban kel, napkelte előtt jól látható a délkeleti égen. Folytatja előre-tartó mozgását az Ophiuchus csillagképben. Fényessége $0,5^m$, átmérője $15''$.

Uránusz: Az éjszaka első felében kereshető a Piscesben. Éjjél után nyugszik. 26-án hátráló mozgása ismét előretartóvá változik.

Neptunusz: Az esti órákban figyelhető meg az Aquariusban. Késő este nyugszik.

Kaposvári Zoltán

Látványos együttállás december 7-én hajnalban

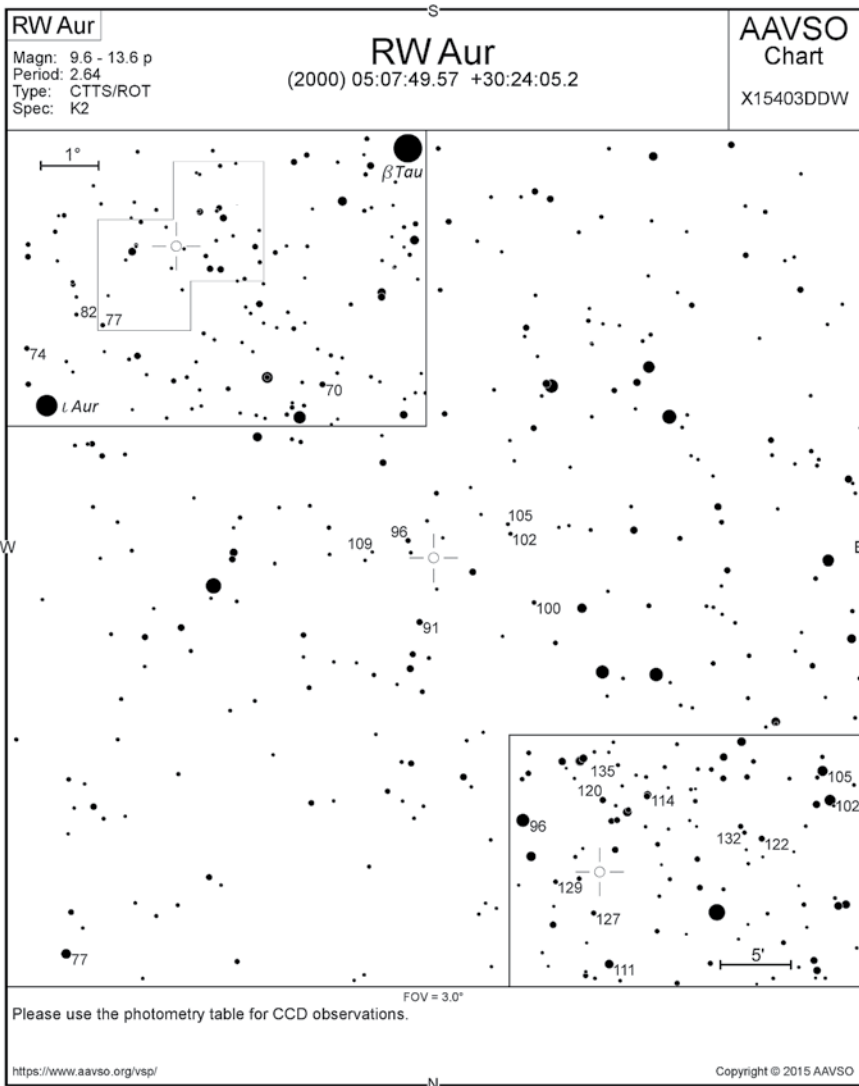
Ahogy novemberben, ezen az egy hónappal későbbi hajnalon is a Vénusz, Mars, Spica és a Hold négyese lesz a sztár az égen. Ezúttal lazább háromszöget alkot a Vénusz, a Hold és a Spica, hozzájuk csatlakozik kelet felől a Mars is, illetve jóval távolabb (20° -kal keletre az ekliptika mentén) a Jupiter is. Mivel a Hold már a csillagászati szürkület kezdetére 20° magasra emelkedik, nem lehet gond a megfigyeléssel, hacsak nem szól közbe a gyakran borongós decemberi időjárás.

Aldebaran-fedés december 23-án

Az év utolsó Aldebaran-fedése történik az év leghosszabb éjszakáján. Két nappal telihold előtt járunk, a csillagok a sötét oldalon tűnnek el és a világos oldalon bukkanak elő. Kontaktszüdpontok Budapestre: Belépés: 18:17:24 UT, CA 67S, PA 92, Kilépés: 19:25:59 UT, CA $-85S$, PA 243. További információk: Meteor csillagászati évkönyv 2015, 213. oldal.

A hónap változója: az RW Aurigae

Az Orion-változók olyan fiatal csillagok, amelyeket minden esetben (többnyire általában kibocsátott, akkréciós korongot alkotó) ködösség vesz körül. A változóosztály T Tauri (INT) altípusát intenzív emissziós színképvonalai jellemzik. A csoport talán legmarkánsabb változásokat produkáló képviselője az RW Aurigae. A csillag – típusára jellemzően kis amplitúdójú, több periódusból összeadódó – változásait az utóbbi években jelentős elhalványodások színesítették. 2010 végi minimuma után az általában 9,6–11,5 magnitúdós tartományban hullámzó fényessége ez év elején is

lezuhant, megközelítve a 13 magnitúdót. A Chandra-műhold röntgentartományban végzett méréseivel párhuzamosan így az AAVSO is kampányt indított a csillag megfigyelésére. Míg a műhold csupán április 6. és 12. között követte nyomon a változót, addig az RW Aur – a napközelség miatti kényszerű szünet után született legfrissebb

észlelések szerint – továbbra is igen rapszodikusán viselkedik, mi több, még mindig minimuma környékén. Folyamatos, a megszokottnál gyakoribb észlelése különösen hasznos és izgalmas feladatnak ígérkezik a téli hónapokban.

Bagó Balázs

BEMUTATÓ ÉS KÖZÖSSÉGI CSILLAGVIZSGÁLÓK

Bajai Bemutató Csillagvizsgáló

6500 Baja, Tóth Kálmán u. 19.

www.bajaobs.hu/bbcs

Balaton Csillagvizsgáló

8184 Balatonfűzfő, Sport Centrum

www.balatoncsillagvizsgalo.hu

Bay Zoltán Bemutató Csillagvizsgáló

5700 Gyula, Városerdő

mzl@bay-gyula.hu

Canis Maior Csillagvizsgáló

8800 Nagykánizsa, Zrínyi u. 18.

www.nae.hu

Canis Minor Csillagvizsgáló

8866 Becsehely, Kis-hegy

www.nae.hu

Fényi Gyula Csillagvizsgáló

Fényi Gyula Jezsuita Gimnázium

3523 Miskolc, Fényi Gyula tér 10.

users.atw.hu/fenyigyula/

Gaia Csillagda

3556 Kisgyőr, Szőlőkalja u. 8.

ronaorzo.csillagpark.hu/

Gedőcz-tetői Csillagvizsgáló

3100 Salgótarján, Gedőczy u. 36.

www.csillagvizsgalo.starjan.hu/

Gordon Hopkins Csillagvizsgáló

Kossuth Zsuzsa Szakképző Iskola

2370 Dabas, József A. u. 107.

Győri Egyetemi Bemutató Csillagvizsgáló

Győr, Egyetem tér 1. K3

gyor.mcse.hu

Hármashegyi Csillagda

Debrecen-Nagycsere, Természet Háza

zsuzsivasut.hu/termeszethaza

Haynald Observatórium

Szent István Gimnázium

6300 Kalocsa, Hunyadi J. u. 23–25.

Hegyháti Csillagvizsgáló

9915 Hegyhátsál, Fő u. 19.

www.observatory.hu/

Hortobágyi Csillagda

Fecskeház Erdői Iskola

4071 Hortobágy-Máta

goo.gl/xDTEq4

Jászberényi Csillagvizsgáló

5100 Jászberény, Bercsényi út 1.

jaszkonyvtar.hu/csillagda/

Kecskeméti Főiskola Csillagvizsgálója

6000 Kecskemét, Kaszap u. 6–14.

kefoportal.kefo.hu/csillagvizsgalo-2

Kiss György Csillagda

5931 Nagyszénás, Ságvári utca 26.

www.kgycsillagda.atw.hu/

Kőszeg Város Oktató- és Bemutató Csillagvizsgálója

Béri Balogh Adám Általános Iskola

9730 Kőszeg, Deák F. u. 6.

www.gae.hu

Kövesligethy Radó Oktató és Bemutató Csillagvizsgáló

9700 Szombathely, Károlyi Gáspár tér 4.

www.gae.hu

Kulin György Bemutató Csillagvizsgáló

Könyves Kálmán Gimnázium

1043 Budapest, Tanoda tér 1.

kkgcsillagaszat.hu/

Nyíregyházi Főiskola Csillagvizsgálója

4400 Nyíregyháza, Sóstói út 31/B.

nyicse.uw.hu

Pannon Csillagda

8427 Bakonybél, Szt. Gellért tér 9.

www.csillagda.net

Polaris Csillagvizsgáló

1037 Budapest, Laborc u. 2/c.

polaris.mcse.hu

Posztoczky Károly Bemutató Csillagvizsgáló és Múzeum

2890 Tata, Eötvös u. 19.

www.titkom.hu/tataicsillagda.html

Pozsgai János Csillagvizsgáló

Mikoviny Sámuel Általános Iskola

3742 Rudolftelep, József A. u. 43.

Specula

Eszterházy Károly Főiskola

3300 Eger, Eszterházy tér 2.

varazstorony.ektf.hu/

Dr. Szabó Gyula Bemutató Csillagvizsgáló

3534 Miskolc, Dorottya u. 1.

csillagda.web44.net/

Szegedi Csillagvizsgáló

6726 Szeged, Kertész utca

astro.u-szeged.hu/

Tápiómenti Bemutató Csillagvizsgáló

2241 Súlysáp, Régi Úri út

www.sacse.hu

Terkán Lajos Bemutató Csillagvizsgáló

8000 Székesfehérvár, Fürdősor 3.

telapo.datatrans.hu/Telapo/index.htm

TIT Tatabányai Csillagvizsgáló

TISZK Péch Antal telephely

2800 Tatabánya, Széchenyi u. 20.

csmoczik@gmail.com

TIT Uránia Bemutató Csillagvizsgáló

5000 Szolnok, Jubileum tér 5.

www.tit-szolnok.hu

Városi Csillagvizsgáló

6400 Kiskunhalas, Kossuth u. 43.

www.csillagvizsgalo.eu

Zselici Csillagvizsgáló

7477 Zselickisfalud, 064/2 hrsz.

zseliccsillagpark.hu